

GS brief aan Provinciale Staten

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
26 maart 2024

Ons kenmerk
PZH-2024-849752035
DOS-2023-0000337

Bijlagen

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Indiening Maatregelenpakket ZH-PLG bij ministerie LNV

Geachte Statenleden,

In onze updatebrief over het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) van 5 maart jl. ([Updatebrief ZH-PLG, PZH-2024-849284168](#)) hebben wij u kort geïnformeerd over de stand van zaken van het Maatregelenpakket ZH-PLG (voorheen low-regret pakket genoemd). Wij hebben daarin aangegeven dat wij voor 1 april ons definitieve pakket bij het ministerie van LNV indienen. Het is daarna aan het ministerie om tot een beoordeling en definitieve toekenning van middelen te komen.

Wij hebben ons pakket inmiddels aangeleverd en informeren u met deze brief over het Maatregelenpakket ZH-PLG. Wij gaan achtereenvolgens in op de volgende onderwerpen:

- De opbouw van het pakket
- Financiële omvang pakket ZH-PLG – beschikbaar budget ministerie LNV
- Vervolgtraject richting toekenning van middelen
- De inhoud van het pakket

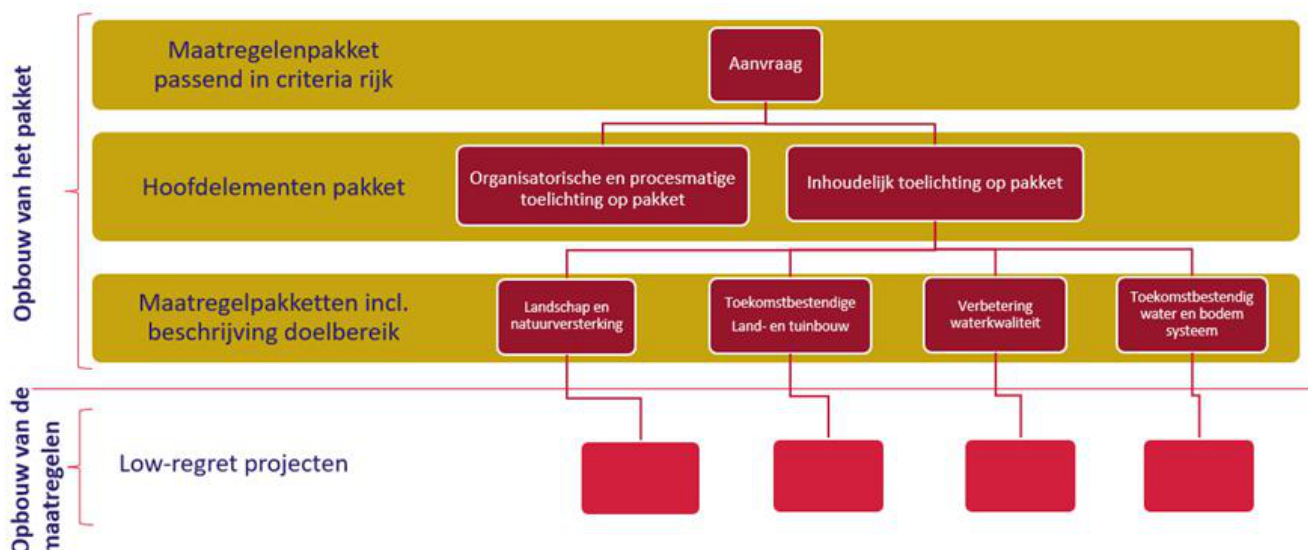
De opbouw van het pakket

Ons maatregelenpakket bestaat uit vier onderdelen die onderverdeeld zijn naar een set maatregelen die op zichzelf weer bestaan uit 59 projectvoorstellen. Deze gelaagde aanpak ligt aan de basis van het ingediende pakket bij het ministerie van LNV en is niet alleen conform het Voorontwerp- ZH-PLG van juli 2023, maar ook een doorontwikkeling daarvan.

Het gros van de projectvoorstellen is vorig jaar aangedragen vanuit de gebieden en in het Voorontwerp ZH-PLG op pagina 99 als kansrijke low-regret projecten opgenomen: <https://pzh.notubiz.nl/document/12954812/1>. Er is een groot netwerk, er is concreet zicht op de opgave(n) en logischerwijs zijn er dan ook veel initiatieven van ons en partners om een steentje bij te dragen aan de opgaven en doelen. Voorbeelden hiervan zijn het Fieldlab Groene Hart, projecten rond waterinfiltratiesystemen en groenblauwe dooradering in de Alblasserwaard. Daarnaast bevat het pakket maatregelen en projectvoorstellen die de provincie zelf geïnitieerd heeft met name op het vlak van natuurherstel. De provincie heeft hiervoor wettelijke taken en investeert om die reden al lange tijd met partners in projecten en processen die hieraan bijdragen.

Financiële omvang pakket ZH-PLG – beschikbaar budget ministerie LNV

De omvang van ons inhoudelijke pakket komt uit op € 696,4 mln. incl. BTW, een risico-opslag van 25%, de dekking van de directe en indirecte uitvoeringskosten en prijspeil 1 januari 2024:

Maatregelpakket 1 Landschap en natuurversterking	€ 430,6 mln.
Maatregelpakket 2 Toekomstbestendige land- en tuinbouw	€ 187,0 mln.
Maatregelpakket 3 Verbetering waterkwaliteit	€ 42,4 mln.
Maatregelpakket 4 Toekomstbestendig water- en bodemsysteem	€ 36,4 mln.

De financiële omvang per pakket is tot stand gekomen op basis van de ramingen van de projectvoorstellen van pagina 99 van het Voorontwerp ZH-PLG en de doorontwikkeling daarvan. Deze projecten dragen allemaal bij aan één of meerdere doelen op het vlak van natuur, water, klimaat en de transitie van de landbouw. Het doelbereik van het merendeel van deze projectvoorstellen is onderschreven door de beoordeling van Wageningen Economic Research (zie hieronder). Het pakket Landschap en natuurversterking heeft de grootste financiële omvang doordat dit pakket meer projectinitiatieven met relatief hoge investeringen zoals vastgoed/grond componenten bevat dan de andere pakketten.

De minister voor Natuur en Stikstof heeft in haar brief over de financiering van eerste maatregelen in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) aangegeven dat er voor Zuid-Holland indicatief € 179,7 mln. beschikbaar is voor het eerste maatregelenpakket ([Kamerbrief over financiering van eerste maatregelen in het kader van het NPLG](#) | [Kamerstuk](#) | [Rijksoverheid.nl](#)). Om tot een reservering van middelen voor de eerste NPLG-maatregelpakketten te komen, heeft het ministerie van LNV een flink traject doorlopen.

In het najaar van 2023 is parallel aan het Rijkstoetsproces van de gebiedsprogramma's en maatregelpakketten door het ministerie van LNV een quick scan uitgevoerd naar maatregelen die kansrijk zijn voor financiering. Wageningen Economic Research (WEcR) is gevraagd een 1^e appreciatie te maken van de in de quick scan geïdentificeerde kansrijke maatregelen. Het rapport van WEcR is via deze link beschikbaar: [Expertappreciatie van provinciale NPLG-maatregelen \(wur.nl\)](https://wur.nl).

WEcR heeft de appreciatie uitgevoerd naar de aannemelijkheid van bijdrage aan doelbereik en de duidelijkheid van risicobeheersing. De maatregelen met een positief advies van WEcR omvatten voor een groot deel landbouwmaatregelen gericht op doelbereik door extensivering, managementmaatregelen en resultaatsturing (die naast emissiereductie ook potentie hebben bij te dragen aan waterkwaliteit) en maatregelen voor nieuwe natuur en bos, aanleg van groenblauwe dooradering en natuurherstel. Het kabinet heeft, aan de hand van de ingediende maatregelpakketten en de appreciatie van WEcR, besloten om € 1,28 mld. te reserveren voor de financiering van maatregelpakketten in het kader van de PPLG's voor de periode 2024-2026. Vervolgens heeft minister van der Wal aangegeven dat er voor Zuid-Holland indicatief max € 179,7 mln. beschikbaar is voor het eerste pakket aan NPLG-maatregelen in Zuid-Holland. Doordat de middelen via de LNV begroting beschikbaar komen zijn bestedingsmogelijkheden beperkt tot de doelen in de LNV begroting. Dit betekent dat voor waterkwaliteitsmaatregelen middelen via een andere weg beschikbaar moeten komen. Dit is nu nog niet het geval. Met de minister voor Natuur en Stikstof is afgesproken om de waterkwaliteitsmaatregelen in pakket 3 wel in te dienen zodat bij het ministerie van LNV inzichtelijk is op welke projectvoorstellen de recentelijk gewijzigde voorwaarden van toepassing zijn.

Er is een financieel omvangrijker ZH-PLG pakket aan maatregelen opgesteld dan dat er vanuit de LNV begroting aan middelen beschikbaar is. Met het ministerie van LNV is afgesproken dat we het hele pakket van € 696,4 mln. indienen, wetende dat er max. € 179,7 mln. beschikbaar is, om de volgende redenen:

- risicobeheersing: we maken aantoonbaar dat er ruimschoots vervangende projecten zijn in de portfolio mocht er vertraging optreden binnen de projecten/alsnog door initiatiefnemers besloten wordt projecten niet te starten;
- risicobeheersing: als we een pakket indienen van € 179,7 mln. dan bestaat het gevaar dat dit niet volledig wordt gehonoreerd en we minder dan € 179,7 mln. beschikt krijgen;
- voor het ministerie van LNV is het behulpzaam om het "gehele pakket" in te dienen om zodoende inzichtelijk te maken naar de andere departementen (met name Binnenlandse zaken en Financiën) wat de provincies met haar partners hebben "opgehaald" aan projecten;
- betrouwbaarheid naar onze partners: wij staan naast onze partners om de doelen te realiseren. Nu al projecten niet indienen die wél relevant zijn voor de doelen is prematuur. We willen dat het Rijk aangeeft wat wel en niet kan.

Nadat het Maatregelenpakket ZH-PLG bij het ministerie van LNV is ingediend operationaliseren we een interne uitvoeringstoets om een beeld te krijgen van de mogelijkheden om beoogde projecten binnen de gestelde termijnen te realiseren. De directe uitvoeringskosten (lees projectkosten) en de indirecte uitvoeringskosten (van het programma) worden ten laste gebracht van de Specifieke Uitkering (SPUK = regeling waarmee de LNV middelen aan ons beschikt worden) conform de voorwaarden daarvan. De kosten van de arbeidscapaciteit worden gedekt uit de € 179,7 mln. en voorsnog alleen voor het jaar 2024 worden deze kosten gedekt uit een aanvullende SPUK van LNV van € 2,8 mln.

Vervolgtraject richting toekenning van middelen

Het Rijk begint nu aan een integrale beoordeling op de maatregelpakketten. Hierbij worden meerdere aspecten afgewogen, waaronder de additionele bijdragen aan de doelen van het NPLG, de verhouding tot beschikbare middelen en de kaders die bij de beschikbare middelen horen. Zo ook het draagvlak voor de maatregelen en de sociaaleconomische impact, waaronder de effecten op (het verdienvermogen in) de landbouw. Bij deze integrale beoordeling wordt meegewogen of de te realiseren doelen en daarbij gegeven randvoorwaarden in verhouding staan tot de gevraagde middelen.

In de periode tot medio juni 2024 beoordeelt LNV de maatregelpakketten van alle provincies. In dezelfde periode stelt het College van Gedeputeerde Staten een afwegingskader voor de besteding van de € 179,7 mln. op. Zoals toegezegd in de Statencommissie Landelijk Gebied van 20 maart jl. werken wij uit hoe wij u hierbij kunnen betrekken. Ook bereidt het programmteam ZH-PLG de hiervoor genoemde uitvoeringstoets voor en voert deze uit. Dat leidt tot een zekere rangorde van projectvoorstellen die realiseerbaar zijn in de periode t/m 2026 en die daarnaast voldoen aan diverse uitvoeringscriteria zoals uitvoerbaarheid (o.a. capaciteit waaronder die van RVO), betaalbaarheid (o.a. voldoende dekking, subsidies) en vergunbaarheid. Daarnaast wordt de aansluiting op het Coalitieakkoord 2023-2027 getoetst. Eveneens in dezelfde periode bereidt het programmteam de interne organisatie voor op de beheerste uitvoering van de (later) ter hand te nemen projecten.

Wij verwachten dat LNV vlak voor de zomer uitsluitsel geeft aan de provincies. Op basis daarvan en op basis van de “lijst van uitvoerbare projectvoorstellen” bereiden we een programmering voor waarover GS een besluit neemt zo spoedig mogelijk na het zomerreces. Op basis van het oordeel van LNV over ons maatregelenpakket en de programmering door GS bereiden we een feitelijke subsidieaanvraag voor en dienen die in bij LNV. De start van de realisatie van de projecten verwachten wij in de periode september/oktober en dat zal ook de periode zijn wanneer de provincie geheel dan wel in tranches de € 179,7 mln. ontvangt.

De inhoud het pakket

Het Maatregelenpakket ZH-PLG is als integraal onderdeel van het Voorontwerp ZH-PLG tot stand gekomen. Als provincie Zuid-Holland hebben we zestien maatregelen uitgewerkt, deze zijn ondergebracht in vier maatregelpakketten:

1 Landschap en natuurversterking	2 Toekomstbestendige land- en tuinbouw
- Maatregel Realisatie provinciale opgave Natura 2000 - Maatregel Groenblauwe dooradering - Maatregel Nieuwe en vitale bossen - Maatregel NNN - Maatregel VHR-doelbereik buiten natuurgebieden - Maatregel Overgangsgebieden	- Maatregel Verduurzaming veehouderij - Maatregel Verduurzaming akkerbouw - Maatregel Natuurinclusieve (glas)tuinbouw - Maatregel Ondersteuning bedrijfsvoering
3 Verbetering waterkwaliteit	4 Toekomstbestendig water- en bodemsysteem
- Maatregel Aanpak waterkwaliteit landbouw - Maatregel Emissiereductie bollenteelt - Maatregel Emissiereductie boomteelt - Maatregel Emissiereductie glastuinbouw	- Maatregel Reductie CO₂-emissie uit veenweiden - Maatregel Toekomstbestendig watersysteem

De maatregelpakketten worden thematisch onderscheiden. De maatregelen worden waar mogelijk en waar nodig in onderlinge samenhang uitgevoerd in de gebiedsprocessen per deelgebied. Sommige maatregelen kennen een provincie-brede opzet en worden parallel aan en ondersteunend aan de gebiedsprocessen ingezet. Veel maatregelen raken of zijn rechtstreeks gericht op de toekomstbestendige ontwikkeling van de bedrijfsvoering van boeren en tuinders. Ook dat vraagt in de uitwerking en uitvoering van maatregelen een goede onderlinge afstemming.

Andere maatregelen zijn gericht op het aanpassen of het versterken van netwerken, die als verbindende elementen randvoorwaardelijk zijn voor de toekomstbestendige ontwikkeling van gebieden of bedrijven. De maatregelen dienen als kapstok voor continue projectontwikkeling en bestaan uit een mix van instrumenten die kunnen worden ingezet voor doelbereik.

De maatregelpakketten worden hieronder elk kort toegelicht. Voor meer informatie per maatregel verwijzen wij u naar pagina 72 tot en met 99 van het Voorontwerp ZH-PLG:

<https://pzh.notubiz.nl/document/12954812/1>

- **Maatregelpakket landschap en natuurversterking**

Het maatregelpakket landschap en natuurversterking bestaat uit maatregelen gericht op natuurherstel en beter beheer van bos- en natuurgebieden. Met dit maatregelpakket zetten we eerste stappen op het ontstaan van robuuste en effectieve eenheden natuur met een rijke biodiversiteit. Ook dragen de maatregelen bij aan de gunstige staat van instandhouding van de Vogel- en Habitat Richtlijn (VHR)-soorten. Overgangsgebieden zijn ook onderdeel van dit pakket. Voor

verschillende N2000 gebieden kan het verbeteren van condities in de omgeving een belangrijk onderdeel zijn van het natuurherstel binnen het N2000 gebied.

Daarnaast spelen in de omgeving van N2000 gebieden nog andere opgaven en uitdagingen. Dat maakt deze gebieden bij uitstek de plek om ook andere grote maatschappelijke opgaven zoals duurzame land- en tuinbouw, wonen, werken, energie, drinkwater, recreatie etc. op te pakken, bijvoorbeeld door functies en activiteiten te combineren.

In onze updatebrief van 5 maart jl. hebben wij geschreven dat wij in het Ontwerp ZH-PLG aan willen geven voor welke van de N2000 gebieden het uitwerken van een overgangsgebied zinvol kan zijn. Daarmee wordt ook duidelijk voor welke N2000 gebieden dit niet zinvol is. In aanvulling op dit onderzoek is er ook een maatregel overgangsgebieden gemaakt waarmee we in kerngebied Kust en Duinen via al lopende concrete initiatieven (Mient Kooltuin- Groene Zone Wassenaar) in beeld brengen hoe overgangsgebieden kunnen bijdragen aan de ZH-PLG doelen. Deze maatregel geeft de mogelijkheid om met deze concrete initiatieven van start te gaan.

- **Maatregelpakket toekomstbestendige land- en tuinbouw**

Met deze maatregelen werken we stapsgewijs toe naar een toekomstbestendige land- en tuinbouw sector die met een duurzame productie past bij de draagkracht van water en bodem. De maatregelen zijn erop gericht om in nauwe samenwerking met boeren en tuinders, of met hun (gebieds)collectieven, afspraken te maken over de aanpassing van bedrijfsvoering. Het zijn ook maatregelen waarin een meer natuurinclusief land- en tuinbouw wordt bereikt en waarin agrarisch natuurbeheer met een lange termijn perspectief een vaste plek kan innemen in het verdienmodel. In dit maatregelpakket werken we met data. Aan de hand van KPI's en monitoring ondersteunen en borgen we de resultaten en samenwerking in de gebiedsprocessen.

- **Maatregelpakket verbetering waterkwaliteit**

Het maatregelpakket verbetering waterkwaliteit bevat maatregelen om in nauwe samenwerking met boeren en tuinders, of met hun (gebieds)collectieven, afspraken te maken over de aanpassing van bedrijfsvoering gericht op de reductie van emissies van vervuilende stoffen uit land- en tuinbouw naar het watersysteem. Ook voor deze maatregel geldt dat we aan de hand van KPI's en monitoring we de resultaten en samenwerking in de gebiedsprocessen ondersteunen en borgen.

- **Maatregelpakket toekomstbestendig water- en bodemsysteem**

Het maatregelpakket toekomstbestendig watersysteem bevat maatregelen gericht op het aanvoeren en vasthouden van voldoende water (grondwater, oppervlaktewater en regenwater) in het gehele watersysteem. Het zijn randvoorwaardelijke aanpassingen voor in het systeem en aanpassingen in gebieden voor vernatting van natuurgebieden en grondwaterpeilopzet in veenweidegebieden die de emissie van CO₂ verminderen. Het zijn maatregelen die verband houden met het realiseren van een toekomstbestendige bedrijfsvoering van de agrarische bedrijven en met de gewenste herinrichting van natuur en landschap en stedelijke ontwikkeling.

Gezien de “niet vastgestelde status” van het Voorontwerp ZH-PLG is erop gelet dat het maatregelenpakket past binnen staand beleid. Hieronder lichten we de raakvlakken met het huidige beleid toe. Het Maatregelenpakket ZH-PLG past binnen de volgende beleidskeuzes van het Omgevingsbeleid:

– Bos en bomen	– Realisatie Natuur Netwerk Nederland (NNN)
– Gezonde en veilige leefomgeving	– Soortenbescherming
– Mooi en schoon water	– Stikstof
– Naar een klimaatbestendig Zuid-Holland	– Transitie landelijk gebied
– Natura 2000	– Versnelling transitie Greenports
– Optimaal benutten, beschermen en beheren van bodem en ondergrond	– Vitale landbouw

Tot slot

In onze brief aan het ministerie van LNV van 28 november jl. ([GS reactie op het tussentijds beeld van het Rijk op het Voorontwerp ZH-PLG PZH-2023-844457754](#)) hebben wij het ministerie van LNV opgeroepen om financiering te regelen voor dit eerste Maatregelenpakket ZH-PLG. Wij zijn minister van der Wal en het ministerie van LNV erkentelijk voor de inzet die zij hebben gepleegd om in deze demissionaire periode middelen te regelen voor eerste maatregelpakketten in het kader van het NPLG. Dit geeft ons de gelegenheid om samen met onze gebiedspartners voortvarend aan de slag te gaan met de transitie van ons landelijk gebied.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J. Smit